

УДК 343.132

DOI <https://doi.org/10.32782/392229>

Тарасюк С. М.,
доктор філософії, адвокат,
керуючий партнер
АО «Тарасюк і партнери»

РОЛЬ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У ЖИТЛІ ОСОБИ

THE ROLE OF JUDICIAL CONTROL IN ENSURING CONSTITUTIONAL RIGHTS IN CONDUCTING INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS IN A PERSON'S HOUSING

Досліджено сутність та функціональне призначення судового контролю у забезпеченні конституційних прав під час проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи. Виокремлено повноваження слідчого судді щодо перевірки підстав для проникнення до житла чи іншого володіння особи, вирішення скарг про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчої (розшукової) дії у житлі чи іншому володінні особи. Зроблено висновок, що основна мета судового контролю під час реалізації слідчим суддею вищезазначених повноважень полягає в попередженні неправомірних дій та рішень органів розслідування, що порушують конституційні права і законні інтереси учасників слідчої дії; відновленні прав, які вже порушені органами розслідування; наданні правомірним діям та рішенням слідчого, прокурора юридичної сили, легалізувавши тим самим отримані докази.

Розкрито питання дотримання процесуальної форми під час проведення слідчої (розшукової) дії у житлі чи іншому володінні особи. Проаналізовано проблемні питання щодо можливості повернення слідчим суддею клопотання слідчому, прокурору для доопрацювання в разі відсутності в ньому достатніх підстав для проведення слідчої (розшукової) дії або невідповідності вимогам КПК України. Визначено алгоритм дій слідчого судді щодо перевірки підстав для проникнення до житла чи іншого володіння особи. Узагальнено причини відмов слідчим суддею у задоволенні клопотань слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій у житлі.

Наголошено на доцільності оновлення процесуального законодавства в частині надання заінтересованим особам, чий права та законні інтереси обмежені в ході проведення слідчої (розшукової) дії, можливості оскаржувати слідчому судді дії слідчого, прокурора після проведення відповідних дій. Акцентовано увагу на недопустимості як ускладнення процедури проведення слідчих (розшукових) дій, так і послаблення гарантій прав і законних інтересів учасників слідчої дії.

Ключові слова: *забезпечення конституційних прав, судовий контроль, слідчий суддя, слідчі (розшукові) дії, досудове розслідування.*

The essence and functional purpose of judicial control in ensuring constitutional rights in conducting investigative (search) actions in the home or other property of a person are studied. The powers of the investigating judge to verify the grounds for intrusion into the home or other property of a person, resolve complaints about the refusal to grant a request for an investigative (search) action in the home or other property of the person. It is concluded that the main purpose of judicial control during the exercise of the above powers by the investigating judge is to prevent illegal actions and decisions of investigative bodies that violate the constitutional rights and legitimate interests of participants in the investigation; restoration of rights that have already been violated by the investigating authorities; giving legal force to the lawful actions and decisions of the investigator, prosecutor, thus legalizing the evidence obtained.

The issue of compliance with the procedural form during the investigative (search) action in the home or other property of a person is revealed. Problematic issues concerning the possibility of returning the petition by the investigating judge to the investigator, prosecutor for revision in the absence of sufficient grounds for investigative (investigative) action or non-compliance with the requirements of the CPC of Ukraine are analyzed. The algorithm of actions of the investigating judge to check the grounds for entry into the home or other property of a person is determined. The reasons for the investigator's refusal to satisfy the investigator's requests to conduct investigative (search) actions in the home are summarized.

Emphasis is placed on the expediency of updating the procedural legislation in terms of providing interested persons whose rights and legitimate interests are limited in the course of the investigative (search) action, the ability to appeal to the investigating judge actions of the investigator, prosecutor after appropriate action. Emphasis is placed on the inadmissibility of both complicating the procedure of conducting investigative (search) actions and weakening the guarantees of the rights and legitimate interests of the participants in the investigative action.

Key words: *ensuring constitutional rights, judicial control, investigative judge, investigative (search) actions, pre-trial investigation.*

Постановка проблеми. Під час досудового розслідування слідчий, прокурор провадять достатньо багато різноманітних за своїм характером дій, особливе значення серед яких мають дії, що спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, а саме слідчі (розшукові) дії. Завдяки їх проведенню вирішуються завдання доказування під час досудового розслідування, з'ясовуються обставини, які мають значення для кримінального провадження.

Слід зазначити, що майже кожна слідча (розшукова) дія може супроводжуватися державним примусом та обмежувати конституційні права певного учасника кримінального провадження. У зв'язку з цим особливе значення має контроль за легітимністю втручання в процес реалізації окремих конституційних прав під час проведення процесуальних дій, й особливо під час проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи (далі – С(Р)Д у житлі особи), який виконує слідчий суддя. Разом з тим чимало питань щодо регламентації проведення С(Р)Д у житлі особи, здійснення судового контролю за їх проведенням, забезпечення конституційних прав учасників кримінального провадження, у яких провадяться відповідні дії, до цього часу не знайшли однозначного вирішення ні в науковій літературі, ні в правозастосовчій практиці, що своєю чергою зумовило необхідність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні питання щодо проблем здійснення судового контролю під час провадження С(Р)Д у житлі особи висвітлювалися в наукових працях таких учених, як О.В. Верхогляд-Герасименко, О.В. Капліна, Д.П. Кисленко, М.А. Погорецький, О.І. Полухович, О.Ю. Татаров, Р.І. Тракало, Л.Д. Удалова, О.Г. Шило та ін. Водночас дослідження й аналіз кримінального процесуального законодавства України, літературних джерел, судової практики дозволяє стверджувати про необхідність подальшої оптимізації процесуальних механізмів здійснення судового контролю, які б реально забезпечували неухильне додержання прав та законних інтересів осіб, у яких провадяться відповідні слідчі дії.

Мета публікації полягає в дослідженні питань сутності судового контролю в механізмі захисту

конституційних прав під час проведення С(Р)Д у житлі особи, виявленні в законодавстві прогалин, які потребують свого доктринального аналізу й нормативного врегулювання.

Результати дослідження. У ході проведення С(Р)Д у житлі особи судовий контроль є одним із основних елементів механізму захисту конституційних прав. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) наголошував на особливій ролі судового контролю під час проведення досудового провадження. У рішенні у справі «Волоха проти України» (Voloha v. Ukraine) від 02.11.2006 р. (The Case of Voloha v. Ukraine, заява № 23543/02) зазначено, що втручання органів виконавчої влади у права осіб має підлягати ефективному контролю, який зазвичай має здійснюватися судовим органом, оскільки судовий контроль надає найбільші гарантії незалежності, безсторонності і здійснення належного провадження [1].

Про важливе значення судового контролю під час вирішення питання щодо проведення С(Р)Д у житлі наголошують чимало процесуалістів. Так, О.В. Капліна, О.Г. Шило, В.М. Трофименко звертають увагу, що судовий контроль зумовлюється потребою учасників кримінального провадження в отриманні невідкладного судового захисту їх прав, свобод та інтересів під час досудового розслідування, у ході проведення якого застосовуються С(Р)Д, які істотно обмежують конституційні права людини [2, с. 109]. На думку О.Г. Русанової, судовий контроль – це специфічний вид судової діяльності, спрямований на захист прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, їх негайне, беззаперечне поновлення в разі порушення службовими особами органів досудового розслідування або прокурором, та застосовується на всіх її стадіях за ініціативою суб'єктів кримінального процесу, які виконують функції розслідування, прокурорського нагляду, під час порушення ними клопотань про надання дозволу на проведення окремих С(Р)Д, передбачених КПК, та застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а також за ініціативою потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, їх представників і законних представників, підозрюваного, його захисника та законного представника [3, с. 21].

Отже, визначені в законі повноваження слідчого судді щодо перевірки підстав для

проникнення до житла чи іншого володіння особи (ст.ст. 233, 234 КПК України), вирішення скарг про відмову в задоволенні клопотання про проведення С(Р)Д (п. 7 ч. 1 ст. 303 КПК України) сприяють надійному захисту прав та інтересів учасників цієї дії.

Основна мета судового контролю під час реалізації слідчим суддею вищезазначених повноважень полягає в попередженні неправомірних дій та рішень органів розслідування, що порушують конституційні права і законні інтереси учасників слідчої дії; відновленні прав, які вже порушені органами розслідування; наданні правомірним діям та рішенням слідчого, прокурора юридичної сили, легалізуючи тим самим отримані докази. Слід зазначити, що судовий контроль спрямований виключно на недопущення порушень закону, конституційних прав учасників С(Р)Д стороною обвинувачення.

Крім того, зауважимо, що судовий контроль спрямовується на захист не суто теоретичних та ілюзорних прав, а прав практичних та ефективних (рішення ЄСПЛ «Кабулов проти України», п. 90) [4, с. 339], тобто конституційних прав. Слідчий суддя під час вирішення питання про проведення С(Р)Д у житлі фактично має більшу компетентність порівняно з прокурором щодо забезпечення дотримання конституційних прав на недоторканність житла чи іншого володіння особи, невтручання в приватне життя та недоторканності права власності.

Судовий контроль за забезпеченням конституційних прав і законних інтересів особи під час провадження С(Р)Д у житлі здійснюється як під час надання обґрунтованого дозволу на провадження відповідних слідчих дій, так і під час перевірки законності й обґрунтованості вже проведених дій у невідкладних випадках без дозволу слідчого судді. До того ж зазначимо, що слідчий суддя не має права контролювати весь процес розслідування, оцінювати та скеровувати діяльність слідчого на пошук доказів у певному кримінальному провадженні.

Процес реалізації повноважень слідчим суддею щодо надання дозволу на проведення С(Р)Д у житлі відбувається в результаті попереднього волевиявлення слідчого або прокурора, у провадженні яких перебувають матеріали досудового розслідування, у формі подання клопотання. Порушення зазначеної процедури призводить

до негативних процесуальних наслідків, що виявляється в недопустимості доказів, отриманих за допомогою слідчої дії.

Слідчий суддя, розглядаючи клопотання, має з'ясувати питання щодо: відповідності та достатності підстав, які виправдовують проведення С(Р)Д у житлі; наявності підписання його уповноваженою службовою особою та погодження з прокурором; наявності в клопотанні всіх необхідних відомостей для його розгляду (ч. 3 ст. 234 КПК України); долучення обов'язкових додатків до клопотання (оригінали або копії документів та інші матеріали, витяг з ЄРДР щодо кримінального провадження); мети С(Р)Д залежно від її виду (ч. 1 ст. 234, ч. 1 ст. 237, ч. 1 ст. 240 КПК України); пропорційності втручання правомірній меті; можливості отримати потрібну інформацію іншим шляхом, не пов'язаним з обмеженням конституційних прав особи, у якій провадиться С(Р)Д; важливості для розслідування предметів й документів, про які йдеться в клопотанні; вивчення доказів, які вже є на момент прийняття рішення про проведення С(Р)Д; процесуального статусу учасника кримінального провадження, у якого буде проведена відповідна дія, та ступеня обмеження його конституційних прав тощо.

О.І. Поллохович вважає, що в межах процедури судового розгляду клопотання про надання дозволу на проведення відповідної слідчої дії слідчий суддя зобов'язаний дослідити всі надані слідчим докази стосовно виправданості обмеження прав людини з метою отримання доказової інформації, оцінити відповідність запланованої слідчої дії законодавчим гарантіям дотримання прав особи, надати дозвіл на проведення слідчої дії, яка обмежує права особи, за умови, що такі обмеження є виправданими та відповідають вимогам чинного законодавства [5, с. 18]. На думку Д.П. Кисленка, здійснюючи таку діяльність, суддя використовує певні форми та методи, які надають йому можливість, з одного боку, адекватно вирішити питання щодо необхідності проведення слідчих дій, а з іншого – виявити та усунути порушення закону органами досудового слідства, які могли або спричинили суттєве порушення прав учасників кримінально-процесуальних відносин [6, с. 69, 70].

Особливої уваги слідчого судді потребує питання саме законності та обґрунтованості

проведення обшуку в житлі, оскільки під час проведення цієї дії допускається найбільше порушень закону. Чітке зазначення в ухвалі переліку речей, документів, для відшукування яких проводиться обшук, є гарантією того, що слідчий не буде вилучати всі речі, які він особисто вважає необхідними. Формулювання в ухвалі про дозвіл на обшук «...та інші речі і документи, які мають значення для досудового розслідування...», є неприпустимими. Зазначимо, що в разі все ж таки вилучення в процесі обшуку інших предметів, документів, не зазначених в ухвалі слідчого судді, вони набувають статусу тимчасово вилученого майна. Це саме стосується й проведення огляду в житлі.

Разом з тим зазначені правила мають певні виключення. Практика ЄСПЛ свідчить, що в окремих випадках під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з учиненням (можливим учиненням) терористичного акту, відсутність в ухвалі слідчого судді точної вказівки щодо речей і документів, для виявлення яких проводиться обшук, не завжди свідчить про порушення вимог закону і необґрунтованість утручання в такий спосіб до сфери прав людини. Так, згідно з рішенням ЄСПЛ у справі «Шер та інші Проти Сполученого Королівства» (Sher and Others v. the United Kingdom) від 20 жовтня 2015 р. ордер на обшук містив достатньо широкі формулювання, дозволяв у цілому необмежено шукати та вилучати кореспонденцію, книги, електронне обладнання, фінансові документи та інші речі. Разом з тим, як зазначив Суд, такі випадки, як цей, що стосуються запланованих крупномасштабних терактів, створюють особливі складнощі: доказів може бути достатньо для формулювання розумної підозри в підготовці теракту, проте відсутність конкретної інформації про характер нападу, що планується, і його мету позбавляє можливості точно вказати предмети, для пошуку яких організовано обшук. Пред'явлення на підставі статті 8 Конвенції вимоги детально в ордері характеризувати предмети, що підлягають вилученню, може стати серйозною загрозою ефективності розслідування. У справах такого роду поліції має бути дозволено певна гнучкість в оцінці знайдених під час обшуку предметів, які можуть бути пов'язані з терористичною діяльністю, та в прийнятті рішення щодо їх вилучення [7].

Щодо проведення огляду, слідчого експерименту в житлі чи іншому володінні особи слід зазначити, що ці слідчі дії досить рідко проводяться на підставі вмотивованої ухвали слідчого судді. Це пов'язано з тим, що переважно особа, житло якої необхідно оглянути, чи в якому необхідно провести дії з метою перевірки й уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального провадження, особисто зацікавлена в результатах її проведення, а тому дає на це письмову згоду.

Загалом клопотання про обшук, огляд чи слідчий експеримент у житлі чи іншому володінні особи обов'язково розглядаються в суді за участю слідчого або прокурора (ч. 4 ст. 234 КПК України), які повинні довести обставини, передбачені ч. 5 ст. 234 КПК України, пропорційність утручання в конституційні права шляхом проведення С(Р)Д. Їх неявка є невиконанням визначеного законом обов'язку. На нашу думку, слідчий суддя в таких випадках зобов'язаний відмовити в задоволенні клопотання. Щодо участі під час розгляду клопотання інших учасників кримінального провадження, слід зазначити, що у вирішенні цього питання в судовому засіданні сторона захисту та потерпілий участі не беруть. Пов'язане це передусім з необхідністю збереження слідчої таємниці та елементів раптовості проведення таких дій. Таким чином, закон обмежує вимоги гласності, відкритості й змагальності сторін у цій сфері кримінального провадження.

Обов'язковим елементом дотримання процесуальної форми щодо певної С(Р)Д у житлі є винесення законної, обґрунтованої й вмотивованої ухвали слідчим суддею щодо надання дозволу на її проведення. Відповідна ухвала підтверджує і санкціонує законність та необхідність втручання органів розслідування у сферу конституційних прав громадян з метою розслідування кримінального правопорушення. Водночас ухвала слідчого судді повинна відповідати загальним вимогам судових рішень, передбачених КПК України, а також містити додаткові відомості, передбачені ч. 2 ст. 235 КПК України.

Сьогодні серед науковців виникає чимало дискусій у питаннях можливості повернення слідчим суддею клопотання слідчому, прокурору для доопрацювання в разі відсутності в ньому достатніх підстав для проведення С(Р)Д

або невідповідності вимогам КПК. Зокрема, Л.Д. Удалова, О.В. Білоус, М.А. Макаров пропонують надати слідчому судді право повертати клопотання слідчому чи прокурору для усунення недоліків, якщо воно не відповідає встановленим законом вимогам [8, с. 131]. Вважаємо, що ця думка є помилковою, оскільки кримінальний процесуальний закон такого повернення не передбачає, а тому слідчий суддя не має права цього робити. До його компетенції не належить завдання компенсувати недоліки клопотання слідчого, прокурора, створюючи тим самим умови для обмеження конституційних прав особи, у якої має бути проведена слідча дія.

Зазначимо також, що відповідно до ч. 3 ст. 233 КПК України судовий контроль здійснюється за С(Р)Д у житлі, що проводилися в невідкладних випадках без ухвали слідчого судді. Переважно це стосується обшуку та огляду житла, оскільки вони в певних випадках є невідкладними діями, потребують негайного проведення, а в слідчого може не бути можливості заздалегідь отримати дозвіл на їх проведення.

За таких випадків слідчий чи прокурор після проведення С(Р)Д повинні обґрунтувати підстави та необхідність, а також законність проведення даних дій. Якщо в процесі проведення С(Р)Д не виявлено предметів, документів, особи, які цікавлять слідство, слідчий не звільняється від обов'язку обґрунтувати перед слідчим суддею необхідність обмеження конституційних прав певного учасника цієї дії. Слідчий суддя зобов'язаний перевірити наявність даних, що вказують на виняткову невідкладність проведення слідчої дії та неможливість одержати судовий дозвіл на її проведення у звичайному порядку, одночасно вирішуючи питання визнання отриманих у результаті проведення С(Р)Д доказів допустимими або недопустимими. У разі визнання доказів недопустимими отримана інформація підлягає знищенню в порядку, передбаченому ст. 255 КПК України.

Досліджуючи цей вид судового контролю, В.В. Бородінов стверджує про слабкість цього виду контролю через його здійснення після завершення слідчої дії, унаслідок чого не можна попередити її необґрунтоване проведення. Крім того, перевірка законності дій слідчого в разі проведення огляду, обшуку в житлі на підставі лише копій документів є недостатньою для

прийняття правильного рішення суддею. До того ж закон не передбачає можливість отримання слідчим суддею в необхідних випадках додаткової інформації, у тому числі й від особи, у житлі якої проведена С(Р)Д, а також понять та інших учасників слідчої дії. Така судова перевірка є формальною, а тому не може вважатися дієвою [9, с. 37]. На нашу думку, з метою посилення цього виду судового контролю, ефективного забезпечення захисту прав і законних інтересів особи, у житлі чи іншому володінні якої були проведені С(Р)Д, досить слушною є пропозиція Р.І. Тракала, що клопотання про проведення невідкладної слідчої дії без ухвали слідчого судді має бути розглянуте не лише за участю слідчого або прокурора, а й особи, права якої були обмежені чи порушені. Це дозволить не лише перевірити законність та обґрунтованість рішення та дій слідчого чи прокурора, а й зробить більш реальним виконання завдань, визначених слідчому судді під час здійснення судового контролю за такими діями [10, с. 145].

Слідчий суддя може відмовити в задоволенні клопотання щодо проведення С(Р)Д у житлі, якщо прокурор, слідчий не доведуть наявність для цього достатніх підстав, визначених у ч. 5 ст. 234 КПК України. Проведене нами узагальнення судової практики, а також вивчення наукових праць з цього питання доводить, що причинами відмов у задоволенні клопотань доволі часто стають передчасність звернення з клопотанням; суперечливість відомостей, зазначених у клопотанні; невизначене формулювання обсягу С(Р)Д; відсутність інформації про мету її проведення та про предмети, що підлягають вилученню [11]; невідповідність клопотання вимогам, передбаченим КПК та іншим вимогам (відсутні обґрунтованість, умотивованість, логічність, лаконічність й зрозумілість, грамотність і культура оформлення) [12]; бракування в матеріалах провадження об'єктивних підстав для її проведення; відсутність відповідної інформації від оперативних підрозділів [13, с. 85]; недоведеність слідчим у клопотаннях неможливості отримання доказів без проведення зазначених дій; унесення клопотань слідчими, чий повноваження не підтверджуються матеріалами кримінальних проваджень; неналежне оформлення прокурором погодження клопотання [14, с. 18]; відсутність відомостей про особу,

у житлі чи іншому володінні якої необхідно провести дію, точної адреси житла чи іншого володіння особи; якщо це автомобіль, відсутність даних про марку автомобіля чи державний реєстраційний номер; не правильне зазначення житла особи, адреса якого не співпадає з адресою реєстрації такої особи, але при цьому розбіжності не пояснюються та не підтверджуються об'єктивними даними [15].

Н.В. Глинська з цього приводу зазначила, що в таких рішеннях слідчого судді слід не лише констатувати невиконання стороною обвинувачення свого обов'язку щодо переконливого підтвердження наявності підстав для ухвалення того чи іншого кримінального процесуального рішення, а й навести аргументацію, чому сторона обвинувачення не переконала слідчого суддю в необхідності задоволення відповідного клопотання [16, с. 357, 358]. У будь-якому разі відповідно до ч. 6 ст. 234 КПК України відмова слідчого судді в задоволенні клопотання позбавляє слідчого, прокурора права повторно звертатися з цим самим клопотанням, якщо не буде встановлено нові обставини, які не розглядалися попередньо.

Серед науковців також виникають дискусії щодо нагальної необхідності оновлення процесуального законодавства в частині надання заінтересованим особам, чий права та законні інтереси обмежені в ході проведення С(Р)Д, можливості оскаржувати слідчому судді дії слідчого, прокурора після проведення відповідних дій. Причиною цього стають випадки пошкодження під час їх проведення майна, що належить не лише підозрюваному, а й іншим особам, які проживають разом з ним, зникнення цінних речей після їх проведення, ненадання копії ухвали про дозвіл на обшук або огляд, незабезпечення схоронності майна під час проведення обшуку тощо.

Д.І. Камчатна з цього приводу також зазначає, що в разі проведення в житлі чи іншому володінні особи обшуку з порушенням норм чинного законодавства особа зазвичай не має можливості захистити свої порушені права чи законні інтереси, адже КПК не передбачає можливості оскарження такої дії під час досудового розслідування [17, с. 219, 220]. На думку О.Г. Шило, перевірка законності та обґрунтованості такого обмеження під час майбутніх судових стадій процесу може не бути ефективним засобом відновлення порушених прав, у зв'язку з чим об'єктивно необхідним є оперативний механізм здійснення такої перевірки [18, с. 197, 198].

Частково з вищезазначеним можна погодитися, проте вважаємо, що предмет оскарження повинен мати певні межі. Ураховуючи сьогоденну реальність, постійні реформи в правоохоронній сфері, надмірне навантаження слідчих, прокурорів, слідчих суддів, надання підозрюваному чи третім особам права оскаржувати дії слідчого під час проведення С(Р)Д у житлі призведе до різного роду зловживань, пов'язаних з постійним оскарженням будь-яких рішень і дій слідчого, неможливості збирати належні докази у відповідному кримінальному провадженні, невиправданого затягування строків досудового розслідування, що загалом перешкоджатиме виконанню завдань кримінального провадження.

Підсумовуючи, зазначимо, що під час проведення С(Р)Д у житлі особи судовий контроль має суттєве значення для недопущення сваволі з боку органів розслідування, необґрунтованого втручання в конституційні права осіб, які проживають у відповідному житлі. Здійснення судового контролю сприяє ефективному функціонуванню процесуального механізму забезпечення конституційних прав у кримінальному провадженні, забезпеченню швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The Case of Voloha v. Ukraine, заява № 23543/02 / Рішення щодо України, винесені ЄСПЛ // Міністерство юстиції України: офіційний веб-сайт. URL : <http://old.minjust.gov.ua>.
2. Капліна О.В., Шило О.Г., Трофименко В.М. та ін. Кримінальний процес : підручник / за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2018. 584 с.
3. Русанова О.Г. Судовий контроль за законністю початку кримінального провадження : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Перспективи розвитку діяльності органів досудового розслідування: процесуальний та організаційний аспекти» (Луганськ, 29 квітн. 2013 р.) / редкол.: Л.В. Черечукіна, О.Г. Русанова, МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. С. 20–28.

4. Ягунов Д.В. Дотримання розумних строків на стадії досудового розслідування та захист прав потерпілого: окремі проблеми чинного кримінального процесуального законодавства та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 53. С. 332–341.
5. Полюхович О.І. Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юрид. наук. Х., 2017. 231 с.
6. Кисленко Д.П. Судовий контроль під час розслідування злочинів : дис. ... канд. юрид. наук К., 2011. 224 с.
7. Постановление ЕСПЧ по делу «Шер и другие против Соединенного Королевства» (Sher and Others v. the United Kingdom, жалоба N 5201/11) от 20 октября 2015 г. URL: <http://european-court.ru/tag/sher-i-drugie-protiv-soedinennogo-korolevstva>.
8. Макаров М. Надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2015. № 5/2. С. 73–79.
9. Бородин В.В. Невостребованный потенциал судебного контроля. *Российская юстиция*. 2006. № 5. С. 37–39.
10. Трокало Р. І. Судовий контроль за дотримання права на повагу до приватного життя : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 228 с.
11. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. URL: http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html.
12. Погорецький М.А., Кушнерик Ю.А. Процесуальне керівництво провадженням слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування грабежів та розбоїв. *Право і громадське суспільство. Наукове видання: електронний журнал*. URL: <https://lclaw.knu.ua/.../149-protseualne-kerivnytstvo-provadzen>.
13. Андрусенко С.В., Смух А.О. Проблемні питання проведення негласних слідчих (розшукових) дій при оперативно-розшуковій протидії організованій злочинності : матеріали міжнар. наук.-практ. інт.-конф. «Актуальні проблеми оперативно-розшукової діяльності з протидії організованій злочинності» (Одеса, 28 квіт. 2017 р.). Одеса : ОДУВС, 2017. С. 85–86.
14. Городовенко В. Судовий контроль за проведенням слідчих (розшукових) і негласних слідчих дій. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1. С. 15–20.
15. Чернушенко А.В., Приндюк М.В. Узагальнення судової практики розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчим суддею. URL: <http://www.apcourtkiiev.gov.ua/apcourtkiiev/uk/publish/article/98401>.
16. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія. Київ : Істина, 2014. 588 с.
17. Камчатна Д.І. Деякі проблемні питання оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого, прокурора під час досудового провадження : між нар. наук.-практ. конф. «Європейська традиція в міжнародному праві: реалізація прав людини» (Братислава, Словачька Республіка, 6, 7 трав. 2016 р.). Братислава: Паневропська висша школа, 2016. С. 219–222.
18. Шило О.Г. Теоретико-прикладні основи реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України. Харків : Право 2011. 472 с.